

2017, het verschil

Het is maandag 2 januari, en het sneeuwt licht. De glascontainers schuin tegenover de Hofvijver worden met donderend geraas geleegd, en nog een beetje zijn nek rekkend en nog een slokje water nemend, kijkt Mark Rutte naar buiten vanuit het Torentje en probeert te bedenken hoe die oudejaarsreceptie van eeregisteren nou toch zo uit de hand kon lopen. Was het nou zo gek dat hij de omhelzende bewegingen van Henk Krol probeerde te ontwijken? Of waren het de Bambi-ogen van Marianne Thieme die hem te veel waren geworden?

**PHILIP HANS
FRANSES**

Hoogleraar aan de
Erasmus Universiteit
Rotterdam

Het nieuwe jaar begint rustig. De economie komt een beetje langzaam op gang, de files zijn nog kort, en die eerste week is ook wel raar, met scholen nog vrij maar de kantoren alweer verlicht. In de ochtend nog donker, in de avond nog donker, en het duurt dus best even voordat Nederland uit de winterslaap wakker wordt.

Maar wakker wordt Nederland wel als er, in de tweede week van januari 2017, een nieuwe politieke partij wordt opgericht. Diewertje Blok heeft een aantal mensen om haar heen verzameld, want ja, na dat Sinterklaas-journaal waar niemand meer naar kijkt, wil ze toch ook “een nieuwe uitdaging”, en ze heeft de Partij voor de Kinderen opgericht. Sterren als Ali B, Lil' Kleine en Dave Roelvink staan ook op de lijst, en haar PvdK heeft ook nog eens steun van het koor Kinderen voor Kinderen. De lancering van deze partij is een ongekende sensatie, en natuurlijk is het partijprogramma ook bijzonder warm en aantrekkelijk. Ruimte voor dieren, een groene planeet, een goede balans tussen werk en thuis, scheiden doet lijden – werkelijk, het spreekt iedereen aan. De peilingen van Maurice de Hond slaan helemaal om, de PVV zakt snel weg, want dat gezeur over Fatima en Abdel weten we nu wel. Het gaat om de toekomst van het land, en ja, wie zijn dat dan? Dat zijn natuurlijk de kinderen. Prachtige filmpjes, ontroerende verhalen, het kan niet op.

Ondanks dat de winterkou en de vogelgriep vele carnavalsoptochten lam leggen, en de eerste speeches van Donald Trump onbegrijpelijk blijken, is Nederland volledig in de ban van de aankomende verkiezingen. De peilingen van Mories de Hont (want “zo spreek je het uit, dus laten we het dan ook zo schrijven”) laten zien dat de PvdK en de partij 50Plus van Henk Krol hand in hand gaan. Krol kondigt weer eens aan dat er bij het CBS wel meer cijfers niet kloppen. “Dat van die ouder wordende burger, dat klopt helemaal niet”, roept hij. “Mijn buurman is maar 75 jaar geworden, dus als het CBS zegt dat we steeds ouder worden, ja, nou, dan klopt dat dus niet”, beweert hij 's avonds bij Pauw.

Maar er is nog wel een groter schandaal, zo vlak voor de verkiezingen. Dinsdag 14 februari geeft het CBS aan dat over heel 2016 de economische groei 2 procent is geweest, en dat het vierde kwartaal uit kwam op een 2,2 procent. Dat zijn mooie cijfers, maar de persconferentie op die dinsdag rond 9.40 uur krijgt een hele andere wending wanneer de CBS-woordvoerder met priemende ogen in de camera kijkt en zegt dat die 2 procent toch heel iets anders is dan sommigen hadden gewild – “of niet soms?”. Alert opspringende journalisten ter plaatse vragen wat hij daarmee bedoelt. Nog geen week geleden is hij gebeld, door iemand die zijn naam niet wilde zeggen, maar hem wel een goede baan op Aruba beloofde, als hij zou aankondigen dat de groei maar slechts een magere halve procent zou zijn geworden. Niet lang daarna, zo vervolgt de woordvoerder, werd hij gebeld met de mededeling dat zijn kinderen ook volgende week weer veilig naar school zouden kunnen, mits hij de economische groei tot een procent of vier wist op te hogen. “Het hoeft niet waar te zijn,” zei de beller nog, “als je het maar zegt.” Van deze “Griekse toestanden” moeten wij in Nederland natuurlijk niets hebben, zo stelt de woordvoerder.

De verkiezingen blijken totaal niet spannend. Al een paar weken voor 15 maart tekent zich het onvermijdelijke af. Mark Rutte geeft een skype-interview vanuit een bootje op een meer in Italië, en twee duimen opstekend roept hij “mooi weertje hier!” Daarmee neemt

tussen dag en nacht

hij al een voorschot op wat er komen gaat. De partijen 50Plus en PvdK zegevierden met samen meer dan tachtig procent van de stemmen. De kabinetsformatie is in een week geregeld. Krol zegt “die Diewertje, best een leuke vrouw eigenlijk”, en naast hem zegt Blok “die Henk, best een leuke man eigenlijk”. En zo gaat het nieuwe kabinet-Blok-Krol per 1 mei van start.

Diversiteit is natuurlijk een van de hoofdthema's van dit kabinet. We zijn allemaal anders, en toch allemaal één – en van variatie komt de winst, dus neemt het kabinet zich een aantal quota voor. Ook universiteiten moeten dit volgen, vanzelfsprekend. Nu was het vrouwenquotum al bijna ingevoerd, maar er is nog genoeg ruimte voor meer variatie. Henk Krol ijvert vooral voor meer hoogleraren die voldoen aan het LGBTQIAPK-criterium – en zoals altijd gaan universiteitsbestuurders ijverig aan de slag. Nu blijkt al snel dat vrouwen best graag willen toegeven dat ze vrouw zijn, maar voor de LGBTQIAPK-medeburgers blijkt dat toch iets lastiger. In Nijmegen zijn er ineens een aantal UD's bereid om te verklaren dat ze de herenliefde een warm hart toedragen als daar een promotie tot UHD in zit – maar ergens knaagt het. Dat neemt niet weg dat bij de Universiteit van de Diversiteit – een nieuw initiatief van UvA en VU – een hoogleraarsplek is ingeruimd voor Gordon. Hij bekleedt een leerstoel bij de Faculteit Toegepaste Bestuurskunde met een focus op Big Data, en al gierend van de lach geeft hij een oratie (veelvuldig door hem verhaspeld tot ..., nou ja, u begrijpt wel) over big data, met de nadruk op *big*. Nederland geniet van deze toenadering van de wetenschap tot het grotere publiek, zeg maar valorisatie.

In april opent Luzac University haar bachelors-campus aan het strand van Noordwijk. Nu veel jonge mensen het best spannend vinden om een universitaire studie te beginnen – waar ze toch ook zomaar voor zouden kunnen zakken, en daar houden de millennials niet van – biedt de LU een “academic gap year” aan. Weet je nog niet wat je wilt, maar wil je ook niet rondreizen in Vietnam want dat is zo ver van Middelharnis? Kom dan naar de LU, voor een *brede bachelor aan het strand*. Per-

soonlijk onderwijs, kleine groepen, van alles wat, en als je meer kunt, dan bieden we je meer aan. Na dit jaar kun je gewoon Bosbouw studeren, of Technische Bestuurskunde. We helpen je met je keuze! Het is een groot succes, er zijn vele aanmeldingen, en bij het bestuur van de VSNU vergadert men vervolgens wekelijks om te zien hoe het initiatief van de LU kan worden ingepast in de gangbare curricula.

Het Eurovisiesongfestival wordt gehouden in Kiev. De aanloop ernaartoe is er een van vele gevoeligheden, en het zal daarom zijn dat de Poolse inzending de grootste kanshebber is. De traditioneel geklede schaapsherder, die de neusfluit bespeelt, daarbij omringd door tien ritmisch dansende schapen, is een absolute stemmenpakker, en na de vrouw met baard is dus dit talent weer een terechte winnaar.

De zomer van 2017 is er weinig bijzonders. Het regent wat, het is soms droog, een graad of 20 en begin augustus is het dan ook topdrukte op Schiphol omdat iedereen “toch nog wel even het zonnetje wil mee pakken, ergens waar het warm is”.

Ondertussen in de Verenigde Staten is het al maanden onrustig. Het is in de loop van die maanden wel duidelijk geworden dat Donald Trump eigenlijk weinig idee heeft van wat dan ook. Dochter Ivanka Trump is meer en meer in beeld bij officiële gelegenheden, en zij ontvangt dan ook vele leiders uit bijvoorbeeld China, Vietnam, Kenia enzovoorts. Er wordt zelfs gefluisterd dat zij een dezer dagen naar Noord-Korea zal afreizen, en de hoop bij iedereen is gericht op haar verbindende talenten.

Donald, de president zelf, is vooral zichtbaar voor de kleine kiezer (de boze witte man), waar er toch altijd weer genoeg van zijn. En zo gebeurt het dat Trump op 21 augustus op werkbezoek is in Christian County Kentucky. Zijn speech is iets voor half zeven in de avond bijna ten einde als, terwijl de zon fel in zijn gezicht schijnt en hij zijn publiek op het gras voor het stadhuis van Hopkinsville aanmoedigt het glas te heffen, de schemer ineens invalt. Het is het moment van een totale zonsverduistering. Een paar minuten lijkt het nacht en wanneer langzaam de zon weer terugkeert,

draait het publiek zich weer om naar het podium om verder te luisteren naar de speech van Trump, maar daar blijft het stil. Donald Trump is weg, hij lijkt van de aardbodem te zijn verdwenen. Waar men ook zoekt, hij is nergens meer.

Dit is nog nooit in de geschiedenis voorgekomen. De wereld is *in shock*, en de VS natuurlijk helemaal. Wat nu? Geen tijd voor verkiezingen, er zijn trouwens helemaal geen kandidaten, en na wat koortsachtig overleg stelt iemand voor om Barack Obama te vragen als interim-president. Hij lijkt erover na te moeten denken, maar al snel verschijnt BA op CNN en zegt met een licht Oostenrijks accent: *Barack is Back!*

De wereld viert dit daarna als een mooie zomer. Lome muziek klinkt overal uit de speakers, men is te vinden op het strand, in de winkels, er heerst een *mellow state of mind*.

Dat lijkt ook te gelden voor de begroting die het kabinet-Blok-Krol opstelt. Er is veel discussie geweest over de begrotingsregels, maar het lijkt erop dat de gedachte *the future is now* het heeft gewonnen. Wat is die gedachte? Welnu, als we voorzien dat we flink gaan verdienen aan bijvoorbeeld de Polen, na die ongetwijfeld geslaagde handelsmissie volgend jaar, dan halen we daarna de verwachte inkomstenstroom na 2020 naar nu toe, en kunnen we dat dus *nu* gaan uitgeven – toch? Dus als je geld nodig hebt, dan zeg je “ik verwacht dan en dan inkomsten” en dan komt het goed.

En dan, in het najaar van 2017, is er misschien wel de belangrijkste gebeurtenis van de eeuw. De scholen zijn al weer bijna aan herfstvakantie toe, de economie blijft maar aantrekken, en dan komt ineens die dag waarnaar alle complotdenkers hebben uitgekeken. Op 26 oktober gaan de archieven open – de archieven die te maken hebben met de moord op John F. Kennedy.

Het is 26 oktober, 4 uur in de middag, een tijdstip waarop de hele wereld nog wakker is of net wakker wordt. Vier miljard kijkers trekt NBC met een live-programma waarin uit de kluis een kist wordt gehaald, een ouderwetse kist met een riem en een groot slot. De presentator maakt de riem los, en terwijl iemand anders buiten beeld de code leest, zien we de presentator de code intikken, en – klik – het slot springt open. Camera's bewegen mee met de presentator, en kijken in de kist. Een klein kistje! De presentator pakt het kistje vast, houdt deze voor de camera, en maakt het papieren strikje los – zo eenvoudig is het. Het kistje gaat open en er blijkt niet meer dan een briefje in te zitten. De presentator ontvouwt het briefje, en toont dit aan de camera. Vier miljard mensen lezen tegelijk de woorden:

*Ik was het
Fidel*

Nu zou je kunnen denken dat dit consternatie geeft, maar nee, niets daarvan. Wereldwijd wordt er de romantiek van ingezien, maar ook zeggen we tegen mekaar: “dat was de twintigste eeuw. En nu verder.”

De laatste twee maanden van 2017 staan in het teken van een gevoel van ongerustheid dat een nieuwe economische crisis niet ver weg is. Vooral in Amsterdam bereiken de huizenprijzen recordhoogtes, en dat is meestal het eerste signaal. De inflatie is ook toegenomen, en een bekende econoom is veel in beeld om dit *inflatiespook* te duiden.

Zo vlak voor de feestdagen hebben een aantal bekende econometristen ook de gelegenheid gezien om boeken te schrijven in de stijl van Gijp, Kieft en Dekker. Titels als *Extreme waarden* of *Zwakke instrumenten* gaan als warme broodjes over de toonbank. Minutieus wordt er verslag gedaan van hoe het eraan toeging in de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw. Ze gaan met velen naar ‘congressen’, maar dat zijn verkapte huwelijksmarkten. Er is ook altijd een partnerprogramma bij zo'n ‘congres’, en dat is vaak de meest spannende activiteit. Een citaat uit een boek van een bekende econometrist is: “Aan het begin verzamelde een van ons alle trouwringen, en dan gingen we hoor. Ik herinner me een congres in München: jongens met *lederhosen* op het podium, die daar steunend een boomstam door midden zaagden, en wij met liters bier. Overdag zaten de parallelsessies zo goed als leeg, pas zo tegen de keynote, vlak na de lunch, was iedereen er wel weer – tjonge, wat een tijden.”

En dan wordt het echt winter, al weer vroeg in december. De OPEC heeft besloten om flink minder olie uit de grond te halen en de prijzen stijgen enorm. President Barack Obama belt met Angela Merkel. “Angela, we moeten iets doen, laten we mekaar zien, ik vlieg naar je toe. Zal ik Vladimir ook vragen?” “Dat is goed”, appt ze. “Laten we elkaar op neutraal terrein ontmoeten. Ik heb goede herinneringen aan Den Haag.” Op zaterdag 29 december in de presidential suite van het Kurhaus ontvangt Barack met een hartelijke lach “Angela!” en “ha Vladimir!”. En terwijl hij de aanzet tot een kus van Poetin probeert te ontwijken, kan Obama nog net achter hem zien wie er met hem is meegekomen. Een rijzige gestalte. Dat haar, dat model! Dat is toch niet ...?!